

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальних технологій

**Методичні рекомендації з освітньої компоненти
«Соціальна педагогіка»**

Житомир-2023

УДК 37.013.42:364
М54

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного
університет імені Івана Франка
(протокол № 10 від 26. 05. 2023 року)*

Рецензенти

1. **Людмила ЄРШОВА** - доктор педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту професійної освіти НАПН України.
2. **Ірина КРУКОВСЬКА** - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради.
3. **Світлана СИТНЯКІВСЬКА** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка.

М54 Методичні рекомендації з освітньої компоненти «Соціальна педагогіка» / укладач І. В. Літяга. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. – 86с.

Методичні рекомендації складено відповідно до місця та значення освітньої компоненти за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньою програмою підготовки магістрів. Представлене видання рекомендоване для студентів спеціальності 231 Соціальна робота.

Методичні рекомендації складаються зі: вступу, розподілу навчальних годин на модулі, тем лекційного курсу дисципліни, інструктивно-методичних матеріалів до практичних занять, а також до самостійної роботи студентів, завдань до заліку, списку рекомендованої літератури.

УДК 37.013.42:364

©Літяга І. В., 2023

©ЖДУ ім. І. Франка, 2023

ЗМІСТ

1. Передмова.....	3
2. Розподіл навчального часу по темах і видах навчальних занять з дисципліни.....	6
3. Загальні рекомендації до організації самостійної роботи студентів.....	10
4. Модуль I Теоретичні основи соціальної педагогіки.....	12
5. Перелік теоретичних питань до заліку з навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка».....	75
6. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.....	76
7. Рекомендована література до дисципліни «Соціальна педагогіка».....	84

ПЕРЕДМОВА

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Соціальна педагогіка” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 231 “Соціальна робота. Соціальна педагогіка”.

Метою викладання навчальної дисципліни “Соціальна педагогіка” є розкриття взаємозв’язку соціальної педагогіки з гуманітарними науками та педагогікою; виділення предмета, об’єкта науки, її категорій; розгляд проблем соціальної педагогіки як науки і галузі практичної діяльності; виявлення специфіки соціально-педагогічної діяльності з різними категоріями дітей.

Предметом дисципліни є соціально-педагогічні механізми впливу на процес соціалізації дитини.

Міждисциплінарні зв’язки простежуються із таким курсом, як Соціальна робота з різними групами клієнтів.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Соціальна педагогіка” є засвоєння:

- сформувати у студентів цілісне уявлення про фактори і закономірності соціального розвитку дитини;
- сформувати у студентів системний підхід до вивчення соціально-педагогічних явищ;
- організувати оволодінням та закріпленням соціально-педагогічних категорій і понять;
- розвивати у студентів здатність наукового підходу до вивчення курсу;
- сформувати у студентів здатність до оволодіння головними методами і формами соціально-педагогічної діяльності з різними категоріями дітей та підлітків;
- сформувати у студентів знання і вміння соціально-педагогічних досліджень; володіння конкретними засобами, необхідними соціальному педагогові для самостійного конструювання соціально-педагогічної діяльності;
- сприяти виробленню у студентів навчальних і професійних навичок за допомогою вправ, соціально-педагогічних задач, соціально-педагогічних ситуацій, дилем тощо;
- сформувати у майбутніх фахівців емоційно позитивне ставлення до подальшої професійної діяльності.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність виявляти ініціативу та підприємливість; здатність генерувати нові ідеї (креативність); навички міжособистісної взаємодії; здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності: здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи; здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення; здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації; здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства; здатність до професійної рефлексії; здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень; здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців; здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій; здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи; здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства; здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

Програмні результати навчання:

ПР 4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПР 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПР 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.

ПР 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Лекції	Практичні/Семинарські	Лабораторні	Самостійна робота	Індивідуальні заняття		Лекції	Практичні/Семинарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
Модуль I. Теоретичні основи соціальної педагогіки.												
Тема 1. Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки.	11	2	2	-	7	-	10	2	-	-	8	-
Тема 2. Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності.	11	2	2	-	7	-	10	-	-	-	10	-
Тема 3. Клієнти в соціально-педагогічній практиці.	11	2	2	-	7	-	10	2	-	-	8	-
Тема 4. Професія соціального педагога.	13	2	-	-	11	-	10	-	2	-	8	-
Тема 5. Принципи і методи соціально-педагогічної діяльності.	11	2	2	-	7	-	10	-	-	-	10	-
Тема 6. Система	11	2	2	-	7	-	10	-	-	-	10	-

моральних норм соціально-педагогічної діяльності.												
Тема 7. Мікрочинники у процесі соціалізації. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.	11	2	2	-	7	-	10	-	2	-	8	-
Тема 8. Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості.	11	2	2	-	7	-	10	-	2	-	8	-
Разом за модулем 1	90	16	14	-	60	-	90	4	6	-	80	-

Теми лекційних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки.	2
2.	Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності.	2
3.	Клієнти в соціально-педагогічній практиці.	2
4.	Професія соціального педагога.	2
5.	Принципи і методи соціально-педагогічної діяльності.	2
6.	Система моральних норм соціально-педагогічної діяльності.	2
7.	Мікрочинники у процесі соціалізації. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.	2

8.	Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості.	2
	Разом	16

Теми лекційних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки.	2
2.	Клієнти в соціально-педагогічній практиці.	2

Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки.	2
2.	Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності.	2
3.	Клієнти в соціально-педагогічній практиці.	2
4.	Професія соціального педагога.	-
5.	Принципи і методи соціально-педагогічної діяльності.	2
6.	Система моральних норм соціально-педагогічної діяльності.	2
7.	Мікрочинники у процесі соціалізації. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.	2
8.	Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості.	2
	Разом	14

**Теми практичних занять
(заочна форма)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Клієнти в соціально-педагогічній практиці.	2
2.	Мікрочинники у процесі соціалізації. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.	2
3.	Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості.	2
	Разом	6

Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки.	7
2.	Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності.	7
3.	Клієнти в соціально-педагогічній практиці.	7
4.	Професія соціального педагога.	11
5.	Принципи і методи соціально-педагогічної діяльності.	7
6.	Система моральних норм соціально-педагогічної діяльності.	7
7.	Мікрочинники у процесі соціалізації. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.	7
8.	Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості.	7

	Разом	60
--	-------	----

Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки.	8
2.	Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності.	10
3.	Клієнти в соціально-педагогічній практиці.	8
4.	Професія соціального педагога.	8
5.	Принципи і методи соціально-педагогічної діяльності.	10
6.	Система моральних норм соціально-педагогічної діяльності.	10
7.	Мікрочинники у процесі соціалізації. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.	8
8.	Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості.	8
	Разом	80

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до семінарських занять;
- виконання практичних завдань;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзаменів або заліків.

Підготовка теоретичних питань до семінарських занять передбачає опрацювання теми за питаннями семінарського заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і повністю виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

• Визначте питання для підготовки (мають бути розглянуті усі питання, вказані у плані семінарського заняття).

• Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).

• Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання семінарського заняття.

• Прочитайте ці розділи.

• Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.

• Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.

• Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.

• Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.

• Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.

• Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.
- Оберіть тему реферату.
- Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Складіть план реферату.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат відповідно до вимог.
- Здайте реферат викладачу у зазначений термін.

Підготовка до підсумкових модульних робіт (ПМР), заліків та екзаменів має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР, заліку або екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в інструктивно-методичних матеріалах до модуля або курсу).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, розв'язання окремих типів задач тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до семінарських занять та виконання практичних завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або вирішіть практичне завдання.

Примітка

- ✓ При виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, Ви можете звертатися за *консультацією* до викладача. Про час проведення консультацій повідомляє викладач.
- ✓ Теми, які у повному обсязі виносяться на самостійне опрацювання, та індивідуальні завдання студент має *здати викладачу на консультації* (дату проведення консультації повідомляє викладач).

Модуль 1. Теоретичні основи соціальної педагогіки.

Тема 1. Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки. Соціальна педагогіка як наука, що розкриває вплив соціокультурних умов на педагогічний процес. Специфічний аспект розгляду педагогічних явищ у соціальній педагогіці. Людина у соціумі як предмет уваги соціальної педагогіки. специфіка соціально-педагогічного осмислення людини як особистості. Визначення, об'єкт, предмет, завдання соціальної педагогіки. Зв'язок соціальної педагогіки зі спорідненими дисциплінами. Структура соціальної педагогіки як науки. Особливість соціальної педагогіки як практичної діяльності. соціальна педагогіка і соціально-педагогічна практика. Соціальна педагогіка і соціальна робота.

Тезаурус соціальної педагогіки, його особливості. Класифікація основних соціально-педагогічних категорій. Запозичення категорій з інших гуманітарних дисциплін. Власні соціально-педагогічні категорії. Професійні соціально-педагогічні категорії. “Соціальне виховання” як одна з основних соціально-педагогічних категорій. Специфіка соціально-педагогічного тлумачення категорій соціалізації, адаптації, мобільності. Професійні категорії (консультування, діагностика, корекція, експерти-за, реабілітація тощо). Ступінь їх самостійності у соціальній педагогіці.

Практичне заняття № 1

Тема заняття: Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки.

Мета: Закріпити знання студентів основних теоретичних положень теми.

Професійна спрямованість: Знання предмету, цілей та категорійно-понятійного апарату соціальної педагогіки, що сприятиме підвищенню ефективності роботи відповідно даної спеціальності.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціалізація, адаптація, соціальне виховання, соціальне навчання, соціально-педагогічна діяльність, соціальний педагог.

План заняття:

1. Сутність соціально-педагогічної діяльності.
2. Мета та завдання соціально-педагогічної діяльності.
3. Категоріально-понятійний апарат соціальної педагогіки.

Опрацювати тему, відповівши на тестові завдання:

1. Знайдіть відповідність:

Суб'єкти соціальної роботи	об'єктів соціальної роботи, які опинилися в скрутній ситуації, з метою її подолання звернулися до спеціалістів із соціальної роботи називають
Адвокати	правопорушників, злочинців, осіб, які здійснили незаконну дію чи проступок називають
Девіанти	спеціалісти, які надають послуги клієнтам
Клієнти	люди із поведінкою, що відхиляється від норм
Делінквент	специфічна функція йде мова, коли соціальний педагог/працівник захищає права клієнтів

2. Знайдіть відповідність:

Девіантна	пріоритет загальнолюдських цінностей, поєднання інтересів суспільства і потреб особистості в отриманні соціальних послуг
Перетворююча	вид соціального обслуговування, який має на меті надання грошової допомоги у вигляді певних матеріалів чи продуктів
Посередницька матеріальна допомога	здійснення посередницької діяльності в інтересах клієнта між ним і його оточенням (сім'єю, професійним закладом)
Гуманність	яка функція належить до специфічних
Посередницька функція	поведінка, яка відхиляється від норми, нестандартна поведінка

3. Знайдіть відповідність:

Емпатія	соціальний працівник має дотримуватись принципу безкорисливості
Не нашкодь	соціальний працівник не має право
Розголошувати таємницю клієнта	базисна функція, яка передбачає вивчення, аналіз та оцінку індивідуальних та специфічних особливостей окремого індивіда, сім'ї, групи людей, а також постановку „соціального діагнозу”
Діагностична	головна заповідь соціального працівника
За будь-яких умов	здатність розуміти емоційний стан іншої людини

4. Знайдіть відповідність:

Волонтер	до переліку основних спеціалізацій соціального працівника не належить
Учитель-предметник	фахівці, не професіонали, які надають добровільну допомогу клієнтам соціальних служб

Емпатія	безкорислива самовіддана турбота про благо інших людей, готовність поступатися і жертвувати особистими інтересами заради іншої людини
Соціалізація	здатність розуміти емоційний стан іншої людини
Альтруїзм	процес і результат засвоєння та наступного активного відтворення соціального досвіду

5. Знайдіть відповідність:

Перетворююча	до переліку основних форм організації соціальної роботи не належить
Матеріальна допомога	вид соціального обслуговування, який має на меті надання грошової допомоги та допомоги у вигляді певних матеріалів чи продуктів має назву
Професійно-трудова	специфічна функція соціальної роботи
Медична допомога	Поширення ідей соціального захисту, об'єктивної інформації про види соціальних послуг
Інформаційна	вид реабілітації, коли говорять про заходи професійної орієнтації інвалідів, навчання, які сприяють перекваліфікації, навчанню та працевлаштуванню

6. Знайдіть відповідність:

Географічний	до переліку основних форм організації соціальної роботи не належить
Медична допомога	специфічна функція, коли соціальний педагог/ працівник захищає права клієнтів
Девіант	здійснення посередницької діяльності в інтересах клієнта між ним і його оточенням (сім'єю, професійним закладом)
Посередницька	вся соціальна робота здійснюється у певних чітко визначених межах: закладу, регіону, країни. Про який аспект соціальної роботи йде мова?
Адвокат	людей із поведінкою, що відхиляється від норми називаються

7. Знайдіть відповідність:

Соціальний патронаж	процес пристосування індивіда до змін соціального середовища
Соціальна адаптація	правопорушника, злочинця, особу, яка здійснила незаконну дію чи проступок називають

Клієнт	принцип збереження конфіденційності інформації про клієнта
Делінквент	об'єкта соціальної роботи, який опинився в скрутній ситуації, з метою її подолання звернулися до спеціалістів із соціальної роботи називають
Принцип етичності	вид соціального обслуговування, який має на меті патрунування сім'ї, яка відносяться до групи ризику і які мають дітей, сім'ї в якій повернено дитину, або пройшла реабілітацію

8. Знайдіть відповідність:

Безробіття	система ціннісних орієнтацій особистості, в якій домінуючим мотивом і критерієм моральної оцінки є інтереси іншої людини чи соціальної спільноти
Адикція	стан особистості, пов'язаний із розірванням стосунків дитини та батьків
Бездомність	вимушене й тривале припинення роботи через неможливість знайти робоче місце
Бездоглядність	відсутність постійного житла в індивідів чи сімей, що робить неможливим ведення осілого способу життя та повноцінного соціального функціонування
Альтруїзм	залежність від деяких речовин, предметів або видів діяльності

9. Знайдіть відповідність:

Виховання соціальне	система соціально-педагогічних заходів, спрямованих на становлення та реалізацію людини, групи, суспільства їх духовного потенціалу, а також гуманізацію відносин в соціумі
Волонтер	рух щодо надання безкорисливої допомоги тим, хто її потребує
Адикція	діти, які не мають постійного місця проживання у зв'язку із втратою батьків, асоціальними формами поведінки дорослих у сім'ї та діти, яких вигнали з дому батьки
Волонтерський рух	залежність від деяких речовин, предметів або видів діяльності
Безпритульні діти	фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер

10 Знайдіть відповідність:

Волонтерський рух	соціальна робота в умовах, коли невелика група осіб з близькими інтересами і спільними проблемами регулярно збирається та включається в діяльність для досягнення позитивно орієнтованих цілей
Депривація	фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер
Гендер	втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби
Групова соціальна робота	рух щодо надання безкорисливої допомоги тим, хто її потребує
Волонтер	соціально-біологічна характеристика, за допомогою якої люди дають визначення поняттям «чоловік» та «жінка»

Оцініть правильність тверджень (так, ні), проаналізуйте:

1. Поняття «соціальна педагогіка» було запропоновано Адольфом Дістервегом.
2. Спеціальність «Соціальна педагогіка» була введена в Україні в 1991 році.
3. Соціальна педагогіка пов'язана з такими науками, як педагогіка, психологія, соціологія, етика, менеджмент, політологія, етнологія, філософія, політологія.

Підготуйте доповідь або реферат на теми:

1. Власні та запозичені категорії соціальної педагогіки.
2. Сутність соціального виховання та його значення в соціально-педагогічній діяльності.
3. Сутність соціального навчання та його значення в соціально-педагогічній діяльності.

Інструкція до виконання:

1. Опрацювати теоретичні питання теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).
2. Записати визначення основних понять.
3. Виконати тестові завдання.
4. Підготувати реферат на вибір.
5. Оцініть правильність тверджень.

Контрольні запитання:

1. Проаналізуйте предмет та цілі соціальної педагогіки.
2. Проаналізуйте власні та запозичені категорії соціальної педагогіки.
3. Проаналізуйте основні функції соціальної педагогіки.

Рекомендована література

Основна:

1. Козирєв М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирєв. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.
3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.
6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.
5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.
8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.

9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.

10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К., 2000. – 260 с.

11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.

12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.

13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.

14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.

15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe

2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.

3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття (за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
1. Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50
2. Знання визначень основних понять теми.	10
3. Підготовка та презентація реферату відповідно тематики заняття.	20
4. Виконання тестових завдань.	10
5. Оцінка та обговорення правильності тверджень.	7
6. Активність на занятті, доповнення, участь у дискусіях, обговореннях.	3

Тема 2. Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності. Соціально-педагогічний компонент світових педагогічних теорій (Я. А. Коменський, Й. Г. Песталоцці, Г. С. Сковорода). Теорія пампедії Я. А. Коменського. Програма соціалізації у працях Дж. Локка. Соціальне виховання в епоху Просвітництва. Соціально-педагогічний контекст теорії “сродности” і поняття “натури” у працях Г. С. Сковороди. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми-сиротами у притулках XVIII століття (Й. Г. Песталоцці). Зародження соціальної педагогіки як науки. Вітчизняна педагогіка середовища 20-30рр. Головні етапи розвитку практики соціальної роботи у Радянському Союзі (60-80рр. ХХст.).

Доброчинність як підґрунтя соціальної роботи в Україні. Форми соціальної допомоги дітям у Київській Русі. “Повчання Володимира Мономаха” як віддзеркалення сутності доброчинності соціальної еліти. Богадільні, сирітські притулки, “будинки для подорожніх”, монастирські лікарні тощо як заклади соціальної допомоги в Україні у XVII-XVIII столітті. Реорганізація системи доброчинної соціальної допомоги у XVIIIст. Форми соціальної допомоги дітям у діяльності православних братських шкіл, єзуїтських колегіумів тощо. Конфесійна та світська моделі доброчинності. Українські меценати соціальної роботи.

Міжнародні організації у соціальній сфері.

Практичне заняття № 2

Тема заняття: Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності.

Мета: Закріпити знання студентів основних теоретичних положень теми.

Професійна спрямованість: Знання витоків соціально-педагогічної діяльності, що сприятиме підвищенню ефективності роботи відповідно даної спеціальності.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціалізація, соціальне навчання, соціально-педагогічна діяльність, соціальний педагог, доброчинність, конфесійна доброчинність.

План заняття:

1. Соціально-педагогічний компонент світових педагогічних теорій.
2. Зародження соціальної педагогіки як науки.
3. Діяльність доброчинних товариств як підґрунтя соціальної педагогіки.

Опрацювати тему, відповівши на тестові завдання:

Знайдіть відповідність:

1. Знайдіть відповідність:

Депривація	подолання чи послаблення порушень, вад психічного або фізичного розвитку
Етичні принципи	психофізіологічний стан особистості, який полягає у неможливості задоволення значущих життєвих потреб у даний момент життя; усвідомлення глибокої внутрішньої суперечливості
Лідер неформальний	індивід, який має істотний вплив на групу завдяки своїм здібностям і авторитету і не прагне мати формальний статус
Життєва криза	положення етики, які дають загальний напрямок діяльності, служать основою для більш часткових норм поведінки
Корекція	втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби

2. Знайдіть відповідність:

Лідер неформальний	різновид соціальної групи, характерними рисами якої є безпосередні особистісні контакти між її членами; просторова близькість членів групи; спільність групових цінностей, норм та зразків поведінки; розвинуте почуття приналежності; тривалість існування; мало чисельний склад (від 2-3 до 40 осіб); добровільність вступу; неформальний контроль за поведінкою її членів
Лідер формальний	групи людей, які відійшли від однієї культури, класу, верстви чи соціального середовища і не пристали до інших, не вросли в них корінням
Маргінали	індивід, який має офіційно статус лідера, однак не виконує його функцій
Корекція	подолання чи послаблення порушень, вад психічного або фізичного розвитку

Мала соціальна група	індивід, який має істотний вплив на групу завдяки своїм здібностям і авторитету і не прагне мати формальний статус
----------------------	--

3. Знайдіть відповідність:

Соціальна допомога	процес здобуття знань про соціальні закони розвитку суспільства, природи, людини, умінь і навичок організації свого життя у співвідношенні з життям суспільства
Навчання соціальне	форма охорони особистих та майнових прав недієздатних громадян
Опіка	вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави, спрямованої на підтримання системи гарантованого державою рівня матеріального забезпечення та фізичного стану, складу сім'ї, віку, здоров'я, участі у суспільному та іншому виробництві
Ресоціалізація	діяльність суспільства і держави, спрямована на розвиток соціальної сфери, підвищення добробуту людей, поліпшення умов праці, життя тощо
Політика соціальна	відновлення в особистості якостей, необхідних для нормальної життєдіяльності в суспільстві

4. Знайдіть відповідність:

Соціальна допомога	соціальне явище, обумовлене ухиленням або усуненням батьків від виконання батьківських обов'язків по відношенню до неповнолітньої дитини
Ресоціалізація	наука про соціально-педагогічні механізми формування особистості в соціумі та гармонізацію її взаємовідносин на мікро-, мезо- та макрорівнях
Соціальне середовище	сукупність соціальних умов життєдіяльності людини, що впливають на її свідомість і поведінку
Соціальне сирітство	вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави, спрямованої на

	підтримання системи гарантованого державою рівня матеріального забезпечення та фізичного стану, складу сім'ї, віку, здоров'я, участі у суспільному та іншому виробництві
Соціальна педагогіка	відновлення в особистості якостей, необхідних для нормальної життєдіяльності в суспільстві

5. Знайдіть відповідність:

Соціальні служби	заклад для тимчасового проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки, віком від 15 до 18 років, а також осіб з числа сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки, віком 18-23 років
Соціальний гуртожиток	спеціально уповноважені державні, громадські та інші соціальні установи, організації й спеціалізовані підрозділи, які здійснюють будь-які види соціальної діяльності, спрямовані на допомогу дітям і молоді
Соціальне середовище	соціальне явище, обумовлене ухиленням або усуненням батьків від виконання батьківських обов'язків по відношенню до неповнолітньої дитини
Соціальні послуги	комплекс дій державних, громадських організацій, спрямованих на забезпечення та покращення умов життєдіяльності особистості або окремих груп
Соціальне сирітство	сукупність соціальних умов життєдіяльності людини, що впливають на її свідомість і поведінку

6. Знайдіть відповідність:

Соціальний педагог	спеціаліст, який організовує соціально-педагогічну діяльність з дітьми, молоддю та дорослими в різних соціокультурних середовищах (сім'я, навчальний заклад, трудовий колектив, дитячі та молодіжні об'єднання, клуби тощо) з метою створення для них сприятливих умов соціалізації
Соціальний захист	вид комплексної соціальної підтримки, який надається сім'ям, що опинилися у складних

	життєвих обставинах
Соціальний супровід сім'ї	система соціально-правових заходів та гарантій, які забезпечують реалізацію, охорону прав і свобод дітей та молоді
Соціальні служби	заклад для тимчасового проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки, віком від 15 до 18 років, а також осіб з числа сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки, віком 18-23 років
Соціальний гуртожиток	спеціально уповноважені державні, громадські та інші соціальні установи, організації й спеціалізовані підрозділи, які здійснюють будь-які види соціальної діяльності, спрямовані на допомогу дітям і молоді

7. Знайдіть відповідність:

Спеціалізовані соціальні служби	спеціалізована служба у складі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що надає психологічну екстрену допомогу громадянам різних вікових категорій дітей, і, у першу чергу, дітям та молоді, які перебувають у кризовому стані
«Телефон довіри»	комплекс соціальних послуг щодо захисту соціальних прав громадян і координація діяльності всіх інших служб, які причетні до захисту прав людини
Соціальний супровід сім'ї	сукупність прийомів, методів та впливів, що застосовуються для досягнення поставлених цілей у процесі соціального планування і розвитку, розв'язання різних соціальних проблем
Технологія соціальна	вид комплексної соціальної підтримки, який надається сім'ям, що опинилися у складних життєвих обставинах
Соціальний педагог	спеціаліст, який організовує соціально-педагогічну діяльність з дітьми, молоддю та дорослими в різних соціокультурних середовищах (сім'я, навчальний заклад, трудовий колектив, дитячі та молодіжні

	об'єднання, клуби тощо) з метою створення для них сприятливих умов соціалізації
--	---

8. Знайдіть відповідність:

Спеціалізовані соціальні служби	юридичний акт, який створює між сторонніми особами такі самі правові стосунки, які існують між рідними батьками та дітьми
Технологія соціальна	широке коло методик, інструментів, засобів, які ґрунтуються на різних теоретичних підходах та принципах
Тренінг	це сукупність прийомів, методів та впливів, що застосовуються для досягнення поставлених цілей у процесі соціального планування і розвитку, розв'язання різних соціальних проблем
«Телефон довіри»	спеціалізована служба у складі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що надає психологічну екстрену допомогу громадянам різних вікових категорій дітей, і, у першу чергу, дітям та молоді, які перебувають у кризовому стані
Усиновлення (удочеріння)	комплекс соціальних послуг щодо захисту соціальних прав громадян і координація діяльності всіх інших служб, які причетні до захисту прав людини

9. Знайдіть відповідність:

Усиновлення (удочеріння)	відносно стійка, більш-менш усвідомлена концепція, що переживається як неповторна система уявлень індивіда про самого себе, на основі якої він будує свої взаємодії з іншими людьми і ставиться до себе
Соціальний педагог	спеціаліст, який організовує соціально-педагогічну діяльність з дітьми, молоддю та дорослими в різних соціокультурних середовищах (сім'я, навчальний заклад, трудовий колектив, дитячі та молодіжні об'єднання, клуби тощо) з метою створення для них

	сприятливих умов соціалізації
Тренінг	передбачені кваліфікаційною характеристикою обов'язки та призначення фахівця
Я-концепція	юридичний акт, який створює між сторонніми особами такі самі правові стосунки, які існують між рідними батьками та дітьми
Функції соціального педагога	широке коло методик, інструментів, засобів, які ґрунтуються на різних теоретичних підходах та принципах

10. Знайдіть відповідність:

Малодітна	сім'я, в якій виховується троє і більше дітей
Багатодітна	сім'я, в якій виховується двоє дітей;
Складна сім'я	сім'я, в якій немає дітей;
Неповна сім'я	сім'я, в якій дитина виховується одним із батьків;
Багатодітна	сім'я, яка складається з кількох поколінь

Оцініть правильність тверджень (так, ні), проаналізуйте:

1. Перший в історії науки соціально-педагогічний експеримент було здійснено Р. Оуеном.
2. Соціальна підтримка незаможних учнів в Україні в XVII-XVIII здійснювалася головним чином церковними братствами.

Підготуйте доповідь або реферат на теми:

1. Закінчи казку: «Білосніжка відкрила очі і побачила прекрасного принца. Він відвіз її до свого палацу і справив бучне весілля. І стали вони жити-поживати»
2. Проаналізуйте конфесійну добродійність XIX століття.
3. Проаналізуйте діяльність церковних братств.

Інструкція до виконання:

1. Опрацювати теоретичні питання теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).
2. Записати визначення основних понять.
3. Виконати тестові завдання.
4. Підготувати реферат на вибір.
5. Оцініть правильність тверджень.

Контрольні запитання:

1. Проаналізуйте діяльність притулків і лікарень при монастирях.
2. Проаналізуйте систему профілактики соціальних девіацій студентів Києво-Могилянської академії.

Рекомендована література

Основна:

1. Козирев М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирев. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.
3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.
6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.
5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.
8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К., 2000. – 260 с.
11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.
12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.
14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe

2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

1. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття

(за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
1. Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50
2. Знання визначень основних понять теми.	10
3. Підготовка та презентація реферату відповідно тематики заняття.	20
4. Виконання тестових завдань.	10
5. Оцінка та обговорення правильності тверджень.	7
6. Активність на занятті, доповнення, участь у дискусіях, обговореннях.	3

Тема 3. Клієнти в соціально-педагогічній діяльності. Поняття «клієнта» соціально-педагогічної діяльності. Категорії клієнтів соціально-педагогічної допомоги. Орієнтація на потреби клієнта. Соціальне виключення та дискримінація клієнтів. Ейджизм, сексизм та расизм як основні форми дискримінації клієнтів соціально-педагогічної допомоги. Поняття про стигму. Стигматизація як негативне соціальне явище.

Імпауермент клієнтів соціально-педагогічної діяльності. Орієнтація на потреби клієнтів як основний принцип надання соціально-педагогічної допомоги. Ресурси забезпечення потреб клієнтів. Стратегії соціально-педагогічної роботи з клієнтами у світлі основних психологічних теорій особистості.

Практичне заняття № 3

Тема заняття: Клієнти в соціально-педагогічній практиці.

Мета: Закріпити знання студентів основних теоретичних положень теми.

Професійна спрямованість: Знання категорій клієнтів у соціально-педагогічній діяльності, що сприятиме підвищенню ефективності роботи відповідно даної спеціальності.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціалізація, адаптація, соціальне виховання, соціальне навчання, соціально-педагогічна діяльність, соціальний педагог, діти-сироти, діти-інваліди, асоціалізація, антисоціальна особистість, девіант, девіантна поведінка.

План заняття:

1. Поняття соціалізації, асоціалізації.
2. Норма і відхилення в соціальній педагогіці.
3. Соціально-педагогічна робота в соціальній роботі.
4. Соціально-педагогічна робота з антисоціальними дітьми.
5. Соціально-педагогічна робота з дітьми-інвалідами.
6. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами.

Опрацювати тему, відповівши на тестові завдання:

Знайдіть відповідність:

Знайдіть відповідність 1:

Адвокат	роль соціального працівника: відстоювання прав клієнта, визначення методів можливого компетентного втручання у розв'язанні його проблем; постановка соціальних, групових, індивідуальних діагнозів та визначенні методів втручання у певній проблемній ситуації
Експерт	роль соціального працівника: реалізує право-захисну функцію, тобто захищає інтереси, законні права клієнтів на підставі міжнародних та державних документів;
Помічник	роль соціального працівника: надання клієнту інформації стосовно певних питань, пояснення причин ситуації, що склалася, пропозиція виходу з проблемної ситуації
Консультант	роль соціального працівника: допомога в розширенні своєї компетентності щодо розв'язання певної проблеми, розвиненні здатності знаходження оптимального рішення у складній життєвій ситуації;
Менеджер	роль соціального працівника: впровадження різноманітних форм та методів управління соціально-педагогічною діяльністю

Знайдіть відповідність 2:

Усиновлення (удочеріння)	передбачені кваліфікаційною характеристикою обов'язки та призначення фахівця
Тренінг	спеціалізована служба у складі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що надає психологічну екстрену допомогу громадянам різних вікових категорій дітей, і, у першу чергу, дітям та молоді, які перебувають у кризовому стані
«Телефон довіри»	широке коло методик, інструментів, засобів, які ґрунтуються на різних теоретичних підходах та принципах
Функції соціального педагога	юридичний акт, який створює між сторонніми особами такі самі правові стосунки, які існують між рідними батьками та дітьми
Технологія соціальна	сукупність прийомів, методів та впливів, що застосовуються для досягнення поставлених цілей у процесі соціального планування і розвитку, розв'язання різних соціальних проблем

Знайдіть відповідність 3:

Помічник	роль соціального працівника: допомога в розширенні своєї компетентності щодо розв'язання певної проблеми, розвиненні здатності знаходження оптимального рішення у складній життєвій ситуації
Адвокат	роль соціального працівника: надання клієнту інформації стосовно певних питань, пояснення причин ситуації, що склалася, пропозиція виходу з проблемної ситуації
Експерт	роль соціального працівника: реалізує правозахисну функцію, тобто захищає інтереси, законні права клієнтів на підставі міжнародних та державних документів
Посередник	роль соціального працівника: відстоювання прав клієнта, визначення методів можливого компетентного втручання у розв'язанні його

	проблем; постановка соціальних, групових, індивідуальних діагнозів та визначенні методів втручання у певній проблемній ситуації
Консультант	роль соціального працівника: між особистістю та соціальними службами, а також між дитиною та групою однолітків, дитиною та батьками чи іншими дорослими; між особистістю, сім'єю та державними службами чи громадськими організаціями

Знайдіть відповідність 4:

Агенти соціалізації	мала соціальна група, що складається з поєднаних шлюбом чоловіка і жінки, їх дітей (власних, всиновлених), та кровних родичів
Соціальна допомога	обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті
Складні життєві обставини	вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави, спрямованої на підтримання системи гарантованого державою рівня матеріального забезпечення та фізичного стану, складу сім'ї, віку, здоров'я, участі у суспільному та іншому виробництві
Сім'я	люди та установи, які сприяють залученню людини до культури, соціальних цінностей та норм, засвоєння соціальних ролей
Соціалізація	процес і результат засвоєння та наступного активного відтворення індивідом соціального досвіду

Знайдіть відповідність 5:

Соціальна допомога	вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави, спрямованої на підтримання системи гарантованого державою рівня матеріального забезпечення та фізичного стану, складу сім'ї, віку, здоров'я, участі у суспільному та іншому виробництві
Соціальна робота	короткострокова (одноразова чи періодична) грошова виплата, цільовим призначенням якої є компенсація втраченого заробітку або додаткова підтримка громадян у разі настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи бюджетів різних рівнів
Державна соціальна допомога	наука і мистецтво розширення сфери соціальних взаємодій людей, їх активної адаптації до нових реалій життя, повноцінної ролі в суспільстві; професійна або волонтерська діяльність, спрямована на гарантовану підтримку і надання соціальних послуг будь-якій людині
Соціальна реабілітація	наука про соціально-педагогічні механізми формування особистості в соціумі та гармонізацію її взаємовідносин на мікро-, мезо- та макрорівнях
Соціальна педагогіка	вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави, соціальних служб для молоді, об'єднань громадян та інших соціальних інституцій, спрямованої на здійснення системи організаційних, економічних, правових, культурних, освітніх, лікувальних, оздоровчих та інших соціальних заходів щодо відновлення фізичного стану, честі, гідності, прав і свобод дітей та молоді

Знайдіть відповідність 6:

Соціальні послуги	різноманітні форми організації регулювання суспільних стосунків, систем норм, соціальних ролей, які забезпечують реалізацію функцій,
-------------------	--

	необхідних для нормального функціонування суспільства, а також спеціальні установи, що виконують вказані функції
Соціальне сирітство	соціальне явище, обумовлене ухиленням або усуненням батьків від виконання батьківських обов'язків по відношенню до неповнолітньої дитини
Соціальна стратифікація	сукупність соціальних умов життєдіяльності людини, що впливають на її свідомість і поведінку
Соціальні інститути	комплекс дій державних, громадських організацій, спрямованих на забезпечення та покращення умов життєдіяльності особистості або окремих груп
Соціальне середовище	ієрархічно побудовані структури соціальної нерівності, які існують у кожному суспільстві

Знайдіть відповідність 7:

Соціальні сироти	соціальне явище, обумовлене ухиленням або усуненням батьків від виконання батьківських обов'язків по відношенню до неповнолітньої дитини
Соціальне сирітство	соціально-демографічна група дітей, які внаслідок соціальних, економічних, морально-психологічних причин, є фактично позбавленими батьківського піклування при живих батьках
Соціальний гуртожиток	заклад для тимчасового проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки, віком від 15 до 18 років, а також осіб з числа сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки, віком 18-23 років
Соціальні інститути	сукупність соціальних умов життєдіяльності людини, що впливають на її свідомість і поведінку
Соціальне середовище	різноманітні форми організації регулювання суспільних стосунків, систем норм, соціальних ролей, які забезпечують реалізацію функцій, необхідних для нормального функціонування суспільства, а також спеціальні установи, що виконують вказані функції

Знайдіть відповідність 8:

Соціальний супровід сім'ї	діяльність, спрямована на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою
---------------------------	--

	подолання життєвих труднощів, збереження й підвищення їх соціального статусу
Соціальний супровід	вид комплексної соціальної підтримки, який надається сім'ям, що опинилися у складних життєвих обставинах
Соціальний супровід	система соціально-правових заходів та гарантій, які забезпечують реалізацію, охорону прав і свобод дітей та молоді
Соціальний педагог	спеціаліст, зайнятий у сфері соціальної роботи або освітньо-виховної діяльності. Здійснює посередництво між освітніми установами, сім'єю, трудовими колективами, громадськістю, організовує їх взаємодію, об'єднує зусилля з метою створення в соціальному середовищі умов для всебічного розвитку дітей, підлітків, молоді як особистостей
Соціальний захист	діяльність, спрямована на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження й підвищення їх соціального статусу

Знайдіть відповідність 9:

Соціальний супровід сім'ї	діяльність, спрямована на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження й підвищення їх соціального статусу
Соціально-педагогічна профілактика	науково обґрунтований і вчасно застосований вплив на вихованців з метою збереження їх функціонального стану, попередження можливих негативних процесів у їх життєдіяльності; це діяльність із попередження соціальної проблеми, соціального відхилення та нейтралізації причин, які

	їх породжують.
Сім'я конфліктна	сім'я, яка в силу тих чи інших причин повністю або частково втратила свої виховні можливості;
Сім'я неблагополучна	сім'я, в якій постійно відбуваються конфлікти між подружжям
Соціальний супровід	вид комплексної соціальної підтримки, який надається сім'ям, що опинилися у складних життєвих обставинах

Знайдіть відповідність 10:

Неповна сім'я	сім'я, в якій немає дітей
Бездітна сім'я	сім'я, в якій дитина виховується одним із батьків
Державна соціальна допомога	короткострокова (одноразова чи періодична) грошова виплата, цільовим призначенням якої є компенсація втраченого заробітку або додаткова підтримка громадян у разі настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи бюджетів різних рівнів
Соціальна педагогіка	наука і мистецтво розширення сфери соціальних взаємодій людей, їх активної адаптації до нових реалій життя, повноцінної ролі в суспільстві; професійна або волонтерська діяльність, спрямована на гарантовану підтримку і надання соціальних послуг будь-якій людині
Соціальна робота	наука про соціально-педагогічні механізми формування особистості в соціумі та гармонізацію її взаємовідносин на мікро-, мезо- та макрорівнях

Оцініть правильність тверджень (так, ні), проаналізуйте:

1. Розв'язання проблеми клієнтові слід пропонувати декілька варіантів виходу із проблеми.

2. Давати не лише рекомендації, але й оцінку їх складності у виконанні. Клієнт повинен знати, чого буде вартий той чи інший варіант.
3. Потрібно пересвідчитися, що клієнт правильно зрозумів рекомендації.
4. Запропоновану рекомендацію клієнт повинен обирати самостійно.
5. У ході виконання рекомендації необхідно консультувати клієнта.
6. Клієнт може вносити зміни у хід процесу.

Підготуйте доповідь або реферат на теми:

1. Види девіацій.
2. Соціально-педагогічна робота з жертвами насильства.

Інструкція до виконання:

1. Опрацювати теоретичні питання теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).
2. Записати визначення основних понять.
3. Виконати тестові завдання.
4. Підготувати реферат на вибір.
5. Оцініть правильність тверджень.

Контрольні запитання:

1. Проаналізуйте види девіантної поведінки.
2. Дитяча проституція як прояв девіації.
3. Дитяча наркоманія як прояв девіантної поведінки.

Рекомендована література

Основна:

1. Козирев М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирев. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.
3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-

во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.

6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.
5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.
8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К., 2000. – 260 с.
11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.
12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.

14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття

(за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
1. Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50
2. Знання визначень основних понять теми.	10
3. Підготовка та презентація реферату відповідно тематики заняття.	20
4. Виконання тестових завдань.	10
5. Оцінка та обговорення правильності тверджень.	7
6. Активність на занятті, доповнення, участь у дискусіях, обговореннях.	3

Тема 4. Професія соціального педагога: сутність, вимоги, функції. Сутність соціально-педагогічної діяльності. Мета соціально-педагогічної діяльності. Об'єкт і предмет професійної соціально-педагогічної діяльності. Головні функції соціально-педагогічної діяльності. інформаційно-енергетичні ресурси та просторово-часові компоненти професійної соціально-педагогічної діяльності.

Професія соціального працівника та соціального педагога, вимоги до кваліфікації. Моральні правила поведінки і діяльності соціального педагога і соціального працівника. Функції соціального працівника і соціального

педагога, сфера його діяльності. Знання, уміння та навички соціального працівника і соціального педагога. Соціальні ролі соціального педагога. Професіограма.

Тема 5. Принципи і методи соціально-педагогічної діяльності. Поняття про принципи соціальної роботи. Характеристика змістових принципів (гуманізм, демократизм, зв'язок з умовами життєдіяльності, стимулювання соціальної активності, альтруїзм, гармонізація суспільних і групових інтересів, дотримання прав людини тощо). Організаційні принципи соціальної роботи: контроль і перевірка виконання, єдність повноважень і відповідальності, комплексність, все загальність соціальної роботи тощо. Психолого-педагогічні принципи соціальної роботи та їх характеристика (комплексний і диференційований підхід, технологічна компетентність, стимулювання активності, цілеспрямованість, довіра, наступність, послідовність тощо).

Методи соціальної роботи (соціально-економічні, організаційно-розпорядні, психолого-педагогічні). Характеристика груп методів. Переконавання, соціально-педагогічні дослідження, навіювання, інформування, гуманізація умов праці і побуту, використання звичаїв та традицій як окремі психолого-педагогічні методи соціально-педагогічної діяльності.

Форми соціальної роботи (індивідуальна, групова, у громаді). Їх характеристика.

Практичне заняття № 4

Тема заняття: Принципи і методи соціально-педагогічної діяльності.

Мета: Закріпити знання студентів основних теоретичних положень теми.

Професійна спрямованість: Знання принципів і методів соціально-педагогічної діяльності, що сприятиме підвищенню ефективності роботи відповідно даної спеціальності.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціалізація, адаптація, соціальне виховання, соціальне навчання, соціально-педагогічна діяльність, соціальний педагог, принципи, методи соціально-педагогічної діяльності.

План заняття:

1. Принципи соціальної роботи.
2. Методи соціальної роботи.
3. Форми соціальної роботи.

Опрацювати тему, відповівши на тестові завдання:

Знайдіть відповідність:

1. **Знайдіть відповідність:**

Соціальна стратифікація	ієрархічно побудовані структури соціальної нерівності, які існують у кожному суспільстві. В
-------------------------	---

	різних суспільствах можуть існувати різні форми соціальної нерівності: касты, кланы, класы. Факторами поділу на страты можуть быти прыбуток, багатство, прэстыж, освіта, фах, вік тощо
Агенты соціалізацыі	процес і рэзультат засвоєння та наступнаго актывнаго відтворення індывідам соціальнаго досвіду
Соціалізацыя	люды та установы, які спрыяюць залученню людывны до культуры, соціальных ціннастей та норм, засвоєння соціальных ролей
Соціальны інстытуты	сукупнісьць соціальных умов жытцядяльнасьці людывны, што впливаюць на іі свідомісьць і паведінку
Соціальнае сярэдавысьце	різнаманітны формы арганізацыі рэгуляваньня суспільных стасунків, сыстем норм, соціальных ролей, які забэспечуюць рэалізацыю функцыў, неабхідных для нармальнаго функцыянаваньня суспільства, а таакож спецыяльны установы, што выконуюць вказаны функцыі.

2. Знайдіть відповіднісьць:

Освіта соціальна	комплекс дйў дэржавных, грамадськых арганізацыў, спрымаваных на забэспечення та покращення умов жытцядяльнасьці асобнасьці або окремых груп
Соціальныя паслугы	дйўльнйсьць соціальна упавноважых освітніх закладів та установ, спрымавана на гармонійнае фармуваньня дйўтей та молоді, развоток іхніх прыродніх абдарувань, разумовых та фізыхных здібнастей, вуховання высых моральных якастей, што спрыяе свідомій та актывній учасьці у суспільна-эканамічнаму, політычнаму, культурнаму та іншых сферах жытця
Корекцыя	хвороблівый потяг людывны до вжывання певнаго выду наркотыхных речовых
Наркоманія	подолання чы послаблення порушень, вад псыхычнаго або фізыхнаго развотку
Жытцёва крыза	псыаофізыялагыічны стан асобнасьці, якія полягае у неможлівасті задовалення значухых жытцёвых патрэб у даній момэнт жытця; усвідомлення глыбокай внутрышньой супэречлівасті

3. Знайдіть відповіднісьць:

Інституціоналізація	процес визначення і закріплення соціальних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх у систему, яка здатна діяти в напрямку задоволення певної суспільної потреби
Охорона дитинства	метод допомоги індивідам і сім'ям у розв'язанні психологічних, міжособистісних, соціоекономічних проблем
Індивідуальна соціальна робота	система державних та громадських заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного життя, всебічного виховання і розвитку дитини та захисту її прав (стаття 1 Закону України «Про охорону дитинства»).
Девіантна поведінка	соціальна робота в умовах, коли невелика група осіб з близькими інтересами і спільними проблемами регулярно збирається та включається в діяльність для досягнення позитивно орієнтованих цілей
Групова соціальна робота	відхилення від загальноприйнятих норм

4. Знайдіть відповідність:

Делінквент	особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки
Девіант	особа, яка скоює протиправні дії
Проступок	протиправне, суспільно небезпечне діяння, що класифікується за певними нормами кримінально-процесуального права (убивство, зґвалтування, нанесення тяжких тілесних пошкоджень)
Злочин	протиправна дія, що регулюється нормами адміністративного, цивільного, трудового та іншими галузями права
Віктимологія	соціально-педагогічна галузь знань, яка вивчає різні категорії людей, які є жертвами несприятливих умов соціалізації

5. Знайдіть відповідність:

Дитячий сімейного типу будинок	форма виховання дітей-сиріт та дітей, які залишились без батьківського піклування (це – окрема сім'я, в якій виховується не менше п'яти таких дітей)
Агресивна поведінка	система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркогенних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної

	залежностей
Адиктивна поведінка	специфічна форма дій людини, які характеризуються демонстрацією переваги в силі або застосуванням сили стосовно іншої людини чи групи людей, яким суб'єкт прагне завдати шкоди
Віктимність	процес і результат перетворення окремої особистості чи групи людей у певний вид жертви несприятливих умов соціалізації
Віктимізація	суб'єктивна схильність людини стати жертвою несприятливих умов соціалізації

6. Знайдіть відповідність:

Реабілітація	система соціально-психологічних, психолого-педагогічних, медико-соціальних і правових заходів, спрямованих на попередження аморальної, протиправної поведінки дітей та молоді щодо усунення умов та чинників, що її спричинюють
Профілактика соціальна	вплив, що визначається соціальною підтримкою і соціальним захистом людей, які їх потребують через соціальну захищеність, хворобу або інші соціальні причини
Корекція	процес здобуття знань про соціальні закони розвитку суспільства, природи, людини, умінь і навичок організації свого життя у співвідношенні з життям суспільства
Навчання соціальне	подолання чи послаблення порушень, вад психічного або фізичного розвитку
Реклама соціальна	особливий вид розповсюдження некомерційної інформації, спрямованої на досягнення державою або органами місцевої влади певних цілей

7. Знайдіть відповідність:

Соціалізація	сім'я, в якій виховується троє і більше дітей
Малодітна сім'я	сукупність соціальних умов життєдіяльності людини, що впливають на її свідомість і поведінку
Соціальний захист	процес і результат засвоєння та наступного активного відтворення індивідом соціального досвіду
Соціальне середовище	система соціально-правових заходів та гарантій, які забезпечують реалізацію, охорону прав і

	свобод дітей та молоді
Багатодітна сім'я	сім'я, в якій виховується двоє дітей

8. Знайдіть відповідність:

Терапія соціальна	зовнішній вияв діяльності індивіда, в якій виявляється його позиція, очікування та орієнтація
Поведінка соціальна	система соціально-психологічних, психолого-педагогічних, медико-соціальних і правових заходів, спрямованих на попередження аморальної, протиправної поведінки дітей та молоді щодо усунення умов та чинників, що її спричинюють
Насильство	індивід, який має істотний вплив на групу завдяки своїм здібностям і авторитету і не прагне мати формальний статус
Профілактика соціальна	дія або бездіяльність однієї людини стосовно іншої, що завдає шкоди здоров'ю, як фізичному, так і психічному, принижує почуття честі та особистої гідності
Лідер неформальний	система соціально-психологічних методів та прийомів впливу на індивідуальну, групову, масову поведінку з метою її соціальної адаптації

9. Знайдіть відповідність:

Політика соціальна	система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркогенних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної залежностей
Гендер	відновлення в особистості якостей, необхідних для нормальної життєдіяльності в суспільстві
Лідер неформальний	соціально-біологічна характеристика, за допомогою якої люди дають визначення поняттям «чоловік» та «жінка»
Адиктивна поведінка	діяльність суспільства і держави, спрямована на розвиток соціальної сфери, підвищення добробуту людей, поліпшення умов праці, життя тощо
Ресоціалізація	індивід, який має істотний вплив на групу завдяки своїм здібностям і авторитету і не прагне мати формальний статус

10. Знайдіть відповідність:

Соціальний супровід	сукупність прийомів, методів та впливів, що застосовуються для досягнення поставлених цілей у процесі соціального планування і розвитку, розв'язання різних соціальних проблем
Технологія соціальна	сім'я, в якій дитина виховується одним із батьків
Терапія соціальна	сім'я, яка складається з кількох поколінь
Неповна сім'я	діяльність, спрямована на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження й підвищення їх соціального статусу
Складна сім'я	система соціально-психологічних методів та прийомів впливу на індивідуальну, групову, масову поведінку з метою її соціальної адаптації

Підготуйте соціально-педагогічні ситуації:

1. До соціально-економічної групи методів.
2. До організаційно-розпорядної групи методів.
3. До психолого-педагогічної групи методів.

Інструкція до виконання:

1. Опрацювати теоретичні питання теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).
2. Записати визначення основних понять.
3. Виконати тестові завдання.
4. Підготувати соціально-педагогічні ситуації.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте методи соціальної роботи, враховуючи практичність застосування на основі конкретних прикладів.
2. Охарактеризуйте принципи соціальної роботи, враховуючи практичність застосування на основі конкретних прикладів.

Рекомендована література

Основна:

1. Козирєв М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирєв. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.
3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.
6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.
5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.

7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.
8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К., 2000. – 260 с.
11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.
12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.
14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття (за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
1. Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50

2. Знання визначень основних понять теми.	10
3. Підготовка соціально-педагогічних ситуацій	20
4. Виконання тестових завдань.	10
5. Активність на занятті, доповнення, участь у дискусіях, обговореннях.	10

Тема 6. Система моральних норм соціально-педагогічної діяльності. Етика соціального працівника та соціального педагога. Кодекс етики соціального педагога. Головні характеристики професійної етики: стиль, компетентність, підвищення кваліфікації, пріоритетність прав клієнта, конфіденційність, чесність тощо. Система етичних принципів соціального педагога.

Моделі прийняття рішень та професійні межі в соціальній роботі. Патерналістська, інструментальна, контрактна та персоналістична моделі.

Міжнародні та українські етичні стандарти. «Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи». «Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників».

Практичне заняття № 5

Тема заняття: Система моральних норм соціально-педагогічної діяльності.

Мета: Закріпити знання студентів основних теоретичних положень теми.

Професійна спрямованість: Знання професійної етики соціального педагога, соціального працівника та кваліфікаційної характеристики, що сприятиме підвищенню ефективності роботи відповідно даної спеціальності.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціально-педагогічна діяльність, соціальний педагог, соціальна робота, соціальний працівник, етичні принципи, кваліфікаційна характеристика.

План заняття:

1. Професія соціального працівника та соціального педагога, вимоги до кваліфікації.
2. Етика соціального працівника та соціального педагога.
3. Функції соціального працівника і соціального педагога, сфери їх діяльності.
4. Знання, уміння та навички соціального працівника і соціального педагога.

Опрацювати тему, відповівши на тестові завдання:

1. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Віктимність – соціально-біологічна характеристика, за допомогою якої люди дають визначення поняттям «чоловік» та «жінка».	так/ ні
--	---------

Девіант – особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки.	так/ ні
Симпатія – це здатність зрозуміти емоційний стан іншої людини, співчувати, співпереживати.	так/ ні
Делінквентна поведінка – психофізіологічний стан особистості, який полягає у неможливості задоволення значущих життєвих потреб у даний момент життя; усвідомлення глибокої внутрішньої суперечливості.	так/ ні
Індивідуальна соціальна робота – це метод допомоги індивідам і сім'ям у розв'язанні психологічних, міжособистісних, соціоекономічних проблем.	так/ ні

2. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Ресоціалізація – пристосування до умов середовища та результат цього процесу.	так/ ні
Адиктивна поведінка – система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркотичних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної залежностей.	так/ ні
Мобільність – це специфічна форма дій людини, які характеризуються демонстрацією переваги в силі або застосуванням сили стосовно іншої людини чи групи людей, яким суб'єкт прагне завдати шкоди.	так/ ні
Безініціативність – соціальне явище, яке характеризується відсутністю у дитини сукупності сприятливих умов для фізичного, духовного та інтелектуального розвитку.	так/ ні
Тендер – соціально-біологічна характеристика, за допомогою якої люди дають визначення поняттям «чоловік» та «жінка».	так/ ні

3. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Акція – рух щодо надання безкорисливої допомоги тим, хто її потребує.	так/ ні
Девіанти – особи до 18 років, які протягом довгого чи короткого терміну живуть у середовищі вулиці.	так/ ні

Апатія – це поведінка та діяльність людини на благо інших, готовність заради цього зректися власних інтересів.	так/ ні
Геротика – це соціально-педагогічна галузь знань, яка вивчає різні категорії людей, які є жертвами несприятливих умов соціалізації.	так/ ні
Депривація – втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби.	так/ ні

4. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Делінквентна поведінка – відхилення від загальноприйнятих норм.	так/ ні
ДБСТ – заклад закритого типу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від народження до трьох років, підпорядковується Міністерству охорони здоров'я.	так/ ні
Гуманність – суб'єктивна схильність людини стати жертвою несприятливих умов соціалізації.	так/ ні
Адаптація соціальна — це процес активного пристосування індивіда до зміненого середовища за допомогою різних засобів.	так/ ні
Депресія – система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркотичних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної залежностей.	так/ ні

5. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Адаптація – це процес і результат перетворення окремої особистості чи групи людей у певний вид жертви несприятливих умов соціалізації.	так/ ні
Девіація – втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби.	так/ ні
Антипатія – це здатність зрозуміти емоційний стан іншої людини, співчувати, співпереживати.	так/ ні
Безпритульні діти – особи до 18 років, які протягом довгого чи короткого терміну живуть у середовищі вулиці.	так/ ні
Навчання соціальне – створення в суспільстві умов та заходів, спрямованих на оволодіння і засвоєння підростаючим поколінням загальнолюдських і	так/ ні

спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в нього соціально позитивних ціннісних орієнтацій.	
--	--

6. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.	так/ ні
Дезадаптація соціальна — це процес активного пристосування індивіда до зміненого середовища за допомогою різних засобів.	так/ ні
Індивідуальна соціальна робота – це соціальна робота в умовах, коли невелика група осіб з близькими інтересами і спільними проблемами регулярно збирається та включається в діяльність для досягнення позитивно орієнтованих цілей.	так/ ні
Навчання соціальне – створення в суспільстві умов та заходів, спрямованих на оволодіння і засвоєння підростаючим поколінням загальнолюдських і спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в нього соціально позитивних ціннісних орієнтацій.	так/ ні
Делінквент – особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки.	так/ ні

7. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Дитячий будинок сімейного тип – це форма виховання дітей-сиріт та дітей, які залишились без батьківського піклування (це – окрема сім'я, в якій виховується не менше п'яти таких дітей).	так/ ні
Індивідуальна соціальна робота – це соціальна робота в умовах, коли невелика група осіб з близькими інтересами і спільними проблемами регулярно збирається та включається в діяльність для досягнення позитивно орієнтованих цілей.	так/ ні
Волонтерський рух – рух щодо надання безкорисливої допомоги тим, хто її потребує.	так/ ні
Покарання – протиправне, суспільно небезпечне діяння, що класифікується за певними нрамами кримінально-процесуального права (убивство,	так/ ні

згвалтування, нанесення тяжких тілесних пошкоджень).	
Депресія – психофізіологічний стан особистості, який полягає у неможливості задоволення значущих життєвих потреб у даний момент життя; усвідомлення глибокої внутрішньої суперечливості.	так/ ні

8. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Педагогічні принципи – це положення етики, які дають загальний напрямок діяльності, служать основою для більш часткових норм поведінки.	так/ ні
Індивідуальна соціальна робота – це метод допомоги індивідам і сім'ям у розв'язанні психологічних, міжособистісних, соціоекономічних проблем.	так/ ні
Девіантна поведінка – явище, викликане наявністю системи цінностей та норм, що відрізняються від домінуючих у суспільстві, за якого делінквент визначає свою поведінку як адекватну.	так/ ні
Асоціалізація – втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби.	так/ ні
Адиктивна поведінка – система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркогенних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної залежностей.	так/ ні

9. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Соціальний працівник – це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.	так/ ні
Делінквентна поведінка – відхилення від загальноприйнятих норм. У широкому смислі тлумачиться як будь-які вчинки, дії, що не відповідають неписаним чи писаним нормам суспільства.	так/ ні
Безпритульність – соціальне явище, яке характеризується відсутністю у дитини сукупності сприятливих умов для фізичного, духовного та інтелектуального розвитку.	так/ ні

Групова соціальна робота – це метод допомоги індивідам і сім'ям у розв'язанні психологічних, міжособистісних, соціоекономічних проблем.	так/ ні
Девіант – особа, яка скоює протиправні дії.	так/ ні

10. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Життєва криза – психофізіологічний стан особистості, який полягає у неможливості задоволення значущих життєвих потреб у даний момент життя; усвідомлення глибокої внутрішньої суперечливості.	так/ ні
Адаптація – подолання чи послаблення порушень, вад психічного або фізичного розвитку.	так/ ні
Етика соціальної роботи – це розділ етичної науки, що вивчає особливості моральної професійної діяльності соціального працівника, специфіку реалізації принципів загальнолюдської моралі у сфері соціального обслуговування населення, діяльності соціальних служб та соціальних працівників, обґрунтовує особливості принципів етики соціальної роботи.	так/ ні
Делінквент – особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки.	так/ ні
Геротика – це соціально-педагогічна галузь знань, яка вивчає різні категорії людей, які є жертвами несприятливих умов соціалізації.	так/ ні

Закінчи речення:

1. Для того, щоб бути соціальним педагогом, необхідні якості...

---

2. Конфіденційність стосунків соціального педагога та клієнта забезпечується...

---

3. До невербальних методів спілкування соціального працівника з клієнтом відноситься...

---

4. Професіограма соціального працівника (соціального педагога) вміщує

Підготуйте доповідь або реферат на теми:

1. Аналіз етичних принципів соціального педагога/ соціального працівника.
2. Аналіз посадових обов'язків соціального педагога/ соціального працівника.

Інструкція до виконання:

1. Опрацювати теоретичні питання теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).
2. Записати визначення основних понять.
3. Виконати тестові завдання.
4. Підготувати реферат на вибір.
5. Закінчити речення.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте загальні етичні принципи соціальної роботи.
2. Проаналізуйте функції соціально педагога/ соціального працівника.
3. Проаналізуйте сфери діяльності соціального працівника/ соціального педагога.

Рекомендована література

Основна:

1. Козирев М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирев. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.

3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.
6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.
5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.
8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К., 2000. – 260 с.

11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.
12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.
14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття

(за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
1. Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50
2. Знання визначень основних понять теми.	10
3. Підготовка та презентація реферату відповідно тематики заняття.	20
4. Виконання тестових завдань.	10
5. Аналіз закінчення речень.	7
6. Активність на занятті, доповнення, участь у дискусіях, обговореннях.	3

Тема 7. Мікрочинники у процесі соціалізації дитини. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності. Типи та функції сім'ї. Причини та типи відхилень у сімейному вихованні. Принципові та тактичні помилки батьків у сімейному вихованні. Стереотипи "каральної педагогіки" у сімейному вихованні. Принципи та технологія соціально-педагогічної діагностики відхилень у сімейному вихованні. Організація спостережень соціального педагога за сімейним вихованням.

Специфіка соціальної роботи в залежності від типу поселення (село, місто).

Об'єднання ровесників як фактор соціалізації особистості.

Роль мікрофакторів соціалізації у задоволенні потреб дитини.

Практичне заняття № 6

Тема заняття: Мікрочинники у процесі соціалізації. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.

Мета: Закріпити знання студентів основних теоретичних положень теми.

Професійна спрямованість: Знання мікрочинників у процесі соціалізації, ролі сім'ї у процесі соціалізації та як об'єкта професійної діяльності соціального педагога/ соціального працівника, що сприятиме підвищенню ефективності роботи відповідно даної спеціальності.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціально-педагогічна діяльність, соціальний педагог, соціальна робота, соціальний працівник, соціалізація, сім'я, види сімей, сімейна соціалізація.

План заняття:

1. Поняття соціалізації, мікрочинників соціалізації особистості.
2. Специфіка сімейного впливу на соціалізацію дитини.
3. Схема соціалізації особистості в сім'ї.
4. Види та функції сім'ї.
5. Історичні особливості сімейної соціалізації.
6. Робота соціального педагога в сім'ї.
7. Соціально-педагогічна підтримка груп ризику.

Опрацювати тему, визначивши відповідність тверджень:

1. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Роль соціального працівника: адвокат – надання клієнту інформації стосовно певних питань, пояснення причин ситуації, що склалася, пропозиція виходу з проблемної ситуації	так/ ні
---	---------

Соціалізація – відновлення в особистості якостей, необхідних для нормальної життєдіяльності в суспільстві.	так/ ні
Бездітна сім'я - сім'я, яка складається з кількох поколінь.	так/ ні
Державна соціальна допомога – це короткострокова (одноразова чи періодична) грошова виплата, цільовим призначенням якої є компенсація втраченого заробітку або додаткова підтримка громадян у разі настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи бюджетів різних рівнів.	так/ ні
Реклама соціальна – це особливий вид розповсюдження некомерційної інформації, спрямованої на досягнення державою або органами місцевої влади певних цілей.	так/ ні

2. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Шкідливі звички – це небажані форми поведінки, що виникають внаслідок закріплення психофізіологічних механізмів – динамічних стереотипів.	так/ ні
Сім'я малодітна - сім'я, в якій вік чоловіка та дружини не перевищує 35 років. Усиновлення (удочеріння) – юридичний акт, який створює між сторонніми особами такі самі правові стосунки, які існують між рідними батьками та дітьми.	так/ ні
Корекція – діяльність, спрямована на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження й підвищення їх соціального статусу.	так/ ні
Насильство – дія або бездіяльність однієї людини стосовно іншої, що завдає шкоди здоров'ю, як фізичному, так і психічному, принижує почуття честі та особистої гідності.	так/ ні
Професійні ролі соціального працівника – це передбачені кваліфікаційною характеристикою обов'язки та призначення фахівця.	так/ ні

3. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Антипатія – це здатність зрозуміти емоційний стан іншої людини, співчувати, співпереживати.	так/ ні
Усиновлення/ удочеріння – це форма охорони особистих та майнових прав недієздатних громадян.	так/ ні
Соціальний працівник - фізична чи юридична особа, на яку покладається турбота про недієздатну людину чи дитину-сироту/дитину, позбавлену батьківського піклування.	так/ ні
Волонтерський рух – рух щодо надання безкорисливої допомоги тим, хто її потребує.	так/ ні
Делінквент – особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки.	так/ ні

4. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Інститути соціальні – різноманітні форми організації регулювання суспільних стосунків, систем норм, соціальних ролей, які забезпечують реалізацію функцій, необхідних для нормального функціонування суспільства, а також спеціальні установи, що виконують вказані функції.	так/ ні
Формальні об'єднання ровесників – невеликі за кількістю учасників об'єднання, які виникають спонтанно, створюються для задоволення соціально-психологічних, соціокультурних та інших потреб, які неможливо задовільнити у фармолізованих структурах (ігрові, товариські групи та ін.).	так/ ні
Політика соціальна – діяльність суспільства і держави, спрямована на розвиток соціальної сфери, підвищення добробуту людей, поліпшення умов праці, життя тощо.	так/ ні
Виховання соціальне – процес здобуття знань про соціальні закони розвитку суспільства, природи, людини, умінь і навичок організації свого життя у співвідношенні з життям суспільства.	так/ ні
Делінквенти – групи людей, які відійшли від однієї культури, класу, верстви чи соціального середовища і не пристали до інших.	так/ ні

5. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Корекція соціальна – система соціально-психологічних, психолого-педагогічних, медико-соціальних і правових заходів, спрямованих на попередження аморальної, протиправної поведінки дітей та молоді щодо усунення умов та чинників, що її спричинюють.	так/ ні
Насильство – дія або бездіяльність однієї людини стосовно іншої, що завдає шкоди здоров'ю, як фізичному, так і психічному, принижує почуття честі та особистої гідності.	так/ ні
Лідер неформальний – це індивід, який має офіційно статус лідера, однак не виконує його функцій.	так/ ні
Захист соціальний – система соціально-правових заходів та гарантій, які забезпечують реалізацію та охорону прав і свобод дітей та молоді.	так/ ні
Поведінка асоціальна – зовнішній вияв діяльності індивіда, в якій виявляється його позиція, очікування та орієнтація.	так/ ні

6. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Неформальні об'єднання ровесників – це групи дітей та молоді, які свідомо організовані для досягнення певної мети, наділені внутрішньою структурою, певними методами діяльності. До них відносять молодіжні спілки, дитячі та виховні організації.	так/ ні
Насильство – дія або бездіяльність однієї людини стосовно іншої, що завдає шкоди здоров'ю, як фізичному, так і психічному, принижує почуття честі та особистої гідності.	так/ ні
Соціальне виховання – свідомий і цілеспрямований процес безпосереднього або опосередкованого впливу на соціально девіантних дітей та підлітків з метою їх пристосування до виконання конструктивних соціальних ролей способами, узгодженими з соціальним очікуванням.	так/ ні
Виховання соціальне – процес здобуття знань про	так/ ні

соціальні закони розвитку суспільства, природи, людини, умінь і навичок організації свого життя у співвідношенні з життям суспільства.	
Неповна сім'я - сім'я, в якій виховується троє і більше дітей.	так/ ні

7. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Роль соціального працівника: менеджер – реалізує право-захисну функцію, тобто захищає інтереси, законні права клієнтів на підставі міжнародних та державних документів.	так/ ні
Неповна сім'я - сім'я, яка живе окремо без батьків та родичів, з дітьми або без них.	так/ ні
Асоціалізація – процес і результат засвоєння та наступного активного відтворення індивідом соціального досвіду.	так/ ні
Соціальне середовище – сукупність соціальних умов життєдіяльності людини, що впливають на її свідомість і поведінку.	так/ ні
Неблагополучна сім'я - сім'я з високим рівнем внутрішньосімейної моральності, духовності, координації та кооперації, з раціональними способами розв'язання сімейних проблем.	так/ ні

8. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Соціальний захист – система соціально-правових заходів та гарантій, які забезпечують реалізацію, охорону прав і свобод дітей та молоді.	так/ ні
Девіантна поведінка – явище, викликане наявністю системи цінностей та норм, що відрізняються від домінуючих у суспільстві, за якого делінквент визначає свою поведінку як адекватну.	так/ ні
Соціальна реабілітація – це діяльність, спрямована на виправлення та часткову зміну недоліків, відхилень окремої особистості (з обмеженими можливостями, девіантною поведінкою, втратою соціальних зв'язків або соціального статусу в соціумі) або певної групи клієнтів соціальних служб.	так/ ні

Соціальні сироти – соціально-демографічна група дітей, які внаслідок соціальних, економічних, морально-психологічних причин, є фактично позбавленими батьківського піклування при живих батьках.	так/ ні
Субкультури – групи людей, які відійшли від однієї культури, класу, верстви чи соціального середовища і не пристали до інших, не вросли в них корінням.	так/ ні

9. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Колектив – це різновид соціальної групи, характерними рисами якої є безпосередні особистісні контакти між її членами; просторова близькість членів групи; спільність групових цінностей, норм та зразків поведінки; розвинуте почуття приналежності; тривалість існування; мало чисельний склад (від 2-3 до 40 осіб); добровільність вступу; неформальний контроль за поведінкою її членів.	так/ ні
Лідер неформальний – це індивід, який має офіційно статус лідера, однак не виконує його функцій.	так/ ні
Неетичні принципи – це положення етики, які дають загальний напрямок діяльності, служать основою для більш часткових норм поведінки.	так/ ні
Девіантна поведінка – явище, викликане наявністю системи цінностей та норм, що відрізняються від домінуючих у суспільстві, за якого делінквент визначає свою поведінку як адекватну.	так/ ні
Опіка – подолання чи послаблення порушень, вад психічного або фізичного розвитку.	так/ ні

10. **Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)**

Реабілітація – подолання чи послаблення порушень, вад психічного або фізичного розвитку.	так/ ні
Андрогогіка – це соціально-педагогічна галузь знань, яка вивчає різні категорії людей, які є жертвами несприятливих умов соціалізації.	так/ ні

Населення країни – це різновид соціальної групи, характерними рисами якої є безпосередні особистісні контакти між її членами; просторова близькість членів групи; спільність групових цінностей, норм та зразків поведінки; розвинуте почуття приналежності; тривалість існування; мало чисельний склад (від 2-3 до 40 осіб); добровільність вступу; неформальний контроль за поведінкою її членів.	так/ ні
Злочинець – особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки.	так/ ні
Лідер формальний – це індивід, який має істотний вплив на групу завдяки своїм здібностям і авторитету і не прагне мати формальний статус.	так/ ні

Професійно-орієнтовані завдання:

1. Складіть понятійний міні-словник до теми «Соціально-педагогічна діяльність з сім'єю».
2. Проведіть конкурс на найкращий фотоколаж «Посмішка дитини», «Діти і війна», «Допоможіть їм!», ілюстративний коментар головних положень Конвенції про права дитини. Відповідно до тематики колажу проаналізуйте методи та форми роботи щодо соціальної роботи з певною категорією дітей.
3. Зобразіть схему «Типологія сімей» у вигляді сонечка. На кожному промінчику надпишіть певний тип сім'ї та дайте їх визначення.
4. Викресліть зайві, на Вашу думку, властивості, які мають бути притаманні батькам, щоб зняти у дитини стан тривожності як початкової стадії неврозу:
  1. *Розуміння серйозності ситуації, адекватне та серйозне сприйняття дитячої біди, любов до дитини.*
  2. *Вміння виконувати бажання дитини.*
  3. *Доброта і щире бажання допомогти.*
  4. *Здатність заради дитини на жертовність.*
  5. *Вміння залучити до розв'язання проблеми колектив школи.*
  6. *Контроль своїх почуттів та вчинків.*
  7. *Терпіння і послідовність.*
  8. *Віра у позитивні результати своїх дій.*
  9. *Бажання підкорити свої інтереси інтересам дитини.*

Інструкція до виконання:

1. Опрацювати теоретичні питання теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).
2. Записати визначення основних понять.
3. Визначити правильність тверджень.

4-5. Виконати професійно-орієнтовані завдання.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте види сімей.
2. Проаналізуйте функції сім'ї.
3. Проаналізуйте зміст соціально-педагогічної діяльності з сім'єю.

Рекомендована література

Основна:

1. Козирев М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирев. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.
3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.
6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.

5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.
8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К., 2000. – 260 с.
11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.
12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.
14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.
- 16.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття (за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
1. Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50
2. Знання визначень основних понять теми.	10
3. Виконання професійно-орієнтованих завдань.	24
4. Визначити відповідність тверджень..	10
5. Активність на занятті, доповнення, участь у дискусіях, обговореннях.	6

Тема 8. Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості. Соціальна робота в етнічному середовищі. Врахування принципу поліетнічності в соціально-педагогічній діяльності. Діяльність соціального педагога в релігійних організаціях. Засоби масової інформації в системі соціального формування особистості. Мистецтво як засіб соціального виховання.

Культура та етнос як чинники соціалізації дитини. Народні традиції та соціальне виховання. Народна педагогіка. Колективна мораль. Соціальний громадський контроль у народних традиціях. Соціально-педагогічний потенціал народного календаря. Дитячий фольклор і соціалізація дітей. Соціальне виховання в умовах різних етнічних культур. Народні традиції у сімейному вихованні. Народний ідеал сім'ї. Взаємодія загальнолюдського і національного в духовному зростанні дитини.

Конфесійна модель формування соціально компетентної особистості. Феноменологія релігійної виховної моделі. Релігійна мораль у контексті сучасного навчально-виховного процесу. Поняття „християнської педагогіки”. Роль релігійної моралі у формуванні позитивної „Я-концепції” підлітків.

Практичне заняття № 7

Тема заняття: Вплив мезо- та макрочинників на соціальне формування особистості.

Мета: Закріпити знання студентів основних теоретичних положень теми.

Професійна спрямованість: Знання впливу мезо- та макрочинників на процес соціалізації особистості, що сприятиме підвищенню ефективності роботи відповідно даної спеціальності.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціально-педагогічна діяльність, соціальний педагог, соціальна робота, соціальний працівник, соціалізація, школа, ЗМІ, народні традиції, вид об'єднань ровесників, норми, цінності.

План заняття:

1. Школа як чинник соціалізації особистості.
2. Народні традиції та соціальне виховання.
3. Засоби масової інформації в системі соціального виховання.
4. Конфесії та соціалізація (християнська етична модель).
5. Об'єднання ровесників як чинник соціалізації.
6. Норми і цінності як складова частина процесу соціалізації.
7. Структура та система діяльності соціальних служб в Україні.

Опрацювати тему, визначивши правдивість/ неправдивість тверджень:

1. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Ресоціалізація – пристосування до умов середовища та результат цього процесу.	так/ ні
Адиктивна поведінка – система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркогенних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної залежностей.	так/ ні
Мобільність – це специфічна форма дій людини, які характеризуються демонстрацією переваги в силі або застосуванням сили стосовно іншої людини чи групи людей, яким суб'єкт прагне завдати шкоди.	так/ ні
Безініціативність – соціальне явище, яке характеризується відсутністю у дитини сукупності сприятливих умов для фізичного, духовного та інтелектуального розвитку.	так/ ні
Тендер – соціально-біологічна характеристика, за допомогою якої люди дають визначення поняттям «чоловік» та «жінка».	так/ ні

2. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Акція – рух щодо надання безкорисливої допомоги тим, хто її потребує.	так/ ні
Девіанти – особи до 18 років, які протягом довгого чи короткого терміну живуть у середовищі вулиці.	так/ ні
Апатія – це поведінка та діяльність людини на благо інших, готовність заради цього зректися	так/ ні

власних інтересів.	
Геротика – це соціально-педагогічна галузь знань, яка вивчає різні категорії людей, які є жертвами несприятливих умов соціалізації.	так/ ні
Депривація – втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби.	так/ ні

3. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Делінквентна поведінка – відхилення від загальноприйнятих норм.	так/ ні
ДБСТ – заклад закритого типу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від народження до трьох років, підпорядковується Міністерству охорони здоров'я.	так/ ні
Гуманність – суб'єктивна схильність людини стати жертвою несприятливих умов соціалізації.	так/ ні
Адаптація соціальна — це процес активного пристосування індивіда до зміненого середовища за допомогою різних засобів.	так/ ні
Депресія – система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркогенних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної залежностей.	так/ ні

4. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Адаптація – це процес і результат перетворення окремої особистості чи групи людей у певний вид жертви несприятливих умов соціалізації.	так/ ні
Девіація – втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби.	так/ ні
Антипатія – це здатність зрозуміти емоційний стан іншої людини, співчувати, співпереживати.	так/ ні
Безпритульні діти – особи до 18 років, які протягом довгого чи короткого терміну живуть у середовищі вулиці.	так/ ні
Навчання соціальне – створення в суспільстві умов та заходів, спрямованих на оволодіння і засвоєння підростаючим поколінням загальнолюдських і спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в нього соціально позитивних ціннісних орієнтацій.	так/ ні

5. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.	так/ ні
Дезадаптація соціальна — це процес активного пристосування індивіда до зміненого середовища за допомогою різних засобів.	так/ ні
Індивідуальна соціальна робота – це соціальна робота в умовах, коли невелика група осіб з близькими інтересами і спільними проблемами регулярно збирається та включається в діяльність для досягнення позитивно орієнтованих цілей.	так/ ні
Навчання соціальне – створення в суспільстві умов та заходів, спрямованих на оволодіння і засвоєння підростаючим поколінням загальнолюдських і спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в нього соціально позитивних ціннісних орієнтацій.	так/ ні
Делінквент – особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки.	так/ ні

6. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Дитячий будинок сімейного тип – це форма виховання дітей-сиріт та дітей, які залишились без батьківського піклування (це – окрема сім'я, в якій виховується не менше п'яти таких дітей).	так/ ні
Індивідуальна соціальна робота – це соціальна робота в умовах, коли невелика група осіб з близькими інтересами і спільними проблемами регулярно збирається та включається в діяльність для досягнення позитивно орієнтованих цілей.	так/ ні
Волонтерський рух – рух щодо надання безкорисливої допомоги тим, хто її потребує.	так/ ні
Покарання – протиправне, суспільно небезпечне діяння, що класифікується за певними нрамами кримінально-процесуального права (убивство, зґвалтування, нанесення тяжких тілесних пошкоджень).	так/ ні
Депресія – психофізіологічний стан особистості,	так/ ні

який полягає у неможливості задоволення значущих життєвих потреб у даний момент життя; усвідомлення глибокої внутрішньої суперечливості.	
--	--

7. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Педагогічні принципи – це положення етики, які дають загальний напрямок діяльності, служать основою для більш часткових норм поведінки.	так/ ні
Індивідуальна соціальна робота – це метод допомоги індивідам і сім'ям у розв'язанні психологічних, міжособистісних, соціоекономічних проблем.	так/ ні
Девіантна поведінка – явище, викликане наявністю системи цінностей та норм, що відрізняються від домінуючих у суспільстві, за якого делінквент визначає свою поведінку як адекватну.	так/ ні
Асоціалізація – втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби.	так/ ні
Адиктивна поведінка – система стосунків, спрямованість вчинків неповнолітніх, які звикають до вживання наркогенних засобів; стадія наркотизації без явно вираженої психічної та фізичної залежностей.	так/ ні

8. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Соціальний працівник – це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.	так/ ні
Делінквентна поведінка – відхилення від загальноприйнятих норм. У широкому смислі тлумачиться як будь-які вчинки, дії, що не відповідають неписаним чи писаним нормам суспільства.	так/ ні
Безпритульність – соціальне явище, яке характеризується відсутністю у дитини сукупності сприятливих умов для фізичного, духовного та інтелектуального розвитку.	так/ ні

Групова соціальна робота – це метод допомоги індивідам і сім'ям у розв'язанні психологічних, міжособистісних, соціоекономічних проблем.	так/ ні
Девіант – особа, яка скоює протиправні дії.	так/ ні

9. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Життєва криза – психофізіологічний стан особистості, який полягає у неможливості задоволення значущих життєвих потреб у даний момент життя; усвідомлення глибокої внутрішньої суперечливості.	так/ ні
Адаптація – подолання чи послаблення порушень, вад психічного або фізичного розвитку.	так/ ні
Етика соціальної роботи – це розділ етичної науки, що вивчає особливості моральної професійної діяльності соціального працівника, специфіку реалізації принципів загальнолюдської моралі у сфері соціального обслуговування населення, діяльності соціальних служб та соціальних працівників, обґрунтовує особливості принципів етики соціальної роботи.	так/ ні
Делінквент – особа, яка не дотримується існуючих у суспільстві норм поведінки.	так/ ні
Геротика – це соціально-педагогічна галузь знань, яка вивчає різні категорії людей, які є жертвами несприятливих умов соціалізації.	так/ ні

10. Визначте правдивість/ неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

ДБСТ – заклад закритого типу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від народження до трьох років, підпорядковується Міністерству охорони здоров'я.	так/ ні
Адаптація – втрата чогось через недостатнє задоволення певної важливої потреби.	так/ ні
Етичні принципи – це положення етики, які дають загальний напрямок діяльності, служать основою для більш часткових норм поведінки.	так/ ні
Девіант – особа, яка скоює протиправні дії.	так/ ні
Бездоглядність дитяча – послаблення чи відсутність нагляду за поведінкою, заняттями	так/ ні

дітей, підлітків з боку батьків чи осіб, які їх замінюють; часто виникає внаслідок недостатнього розуміння батьками своїх обов'язків, недостатнього догляду за дитиною.	
---	--

Професійно-орієнтовані завдання:

1. Проаналізуйте вплив Інтернет-ресурсів (позитивний/ негативний) на соціалізацію дитину на конкретних прикладах.
2. Проаналізуйте законодавство України щодо діяльності соціальних служб.
3. Добери прислів'я до наступних соціально-педагогічних термінів:

1. СОЦІАЛІЗАЦІЯ: _____

2. ІГРАШКА: _____

3. СІМЕЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ: _____

4. ДРУЖБА, ВЗАЄМОДОПОМОГА: _____

4. Подайте визначення наступних категорій та понять:

1. Група наслідування
_____
_____

2. Група референтна
_____
_____

3. Маргінали
_____
_____

4. Превенція
_____
_____

Інструкція до виконання:

1. Опрацювати теоретичні питання теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).
2. Записати визначення основних понять.
3. Визначити правильність тверджень.
- 4-5. Виконати професійно-орієнтовані завдання.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте вплив школи на соціалізацію особистості дитини.
2. Проаналізуйте функції соціальних служб в Україні.
3. Проаналізуйте вплив обеднання ровесників на соціалізацію особистості дитини.

Рекомендована література

Основна:

1. Козирєв М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирєв. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.
3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.
6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.
5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.
8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухові. – К., 2000. – 260 с.
11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.
12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.
14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим

доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.

3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття

(за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
1. Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50
2. Знання визначень основних понять теми.	10
3. Виконання професійно-орієнтованих завдань.	24
4. Визначити відповідність тверджень..	10
5. Активність на занятті, доповнення, участь у дискусіях, обговореннях.	6

Перелік питань до заліку із курсу «Соціальна педагогіка».

1. Сутність сучасної соціальної концепції України.
2. Посадові обов'язки соціального педагога.
3. Категорійно-понятійний апарат соціальної педагогіки та соціальної роботи.
4. Предмет та цілі соціально-педагогічної діяльності.
5. Мета і напрямки соціально-педагогічної діяльності.
6. Сутність доброчинності як підґрунтя соціально-педагогічної діяльності в Україні.
7. Теоретичні основи соціально-педагогічної діяльності.
8. Сфери соціально-педагогічної професійної діяльності.
9. Сутність етичних вимог до професійної діяльності соціального педагога.
10. Сутність класу як малої соціальної групи та мікроклімату шкільного класу.
11. Функції соціального педагога.
12. Подайте загальну характеристику соціалізаційних чинників.
13. Принципи соціально-педагогічної діяльності.
14. Кодекс етики соціального педагога та соціального працівника.
15. Проаналізуйте формування Я-концепції як необхідну умову процесу соціалізації.
16. Сутність школи як відкритої соціальної системи.
17. Культура та етнос як чинники соціалізації дитини.
18. Розкрийте сутність соціалізації у контексті поняття “норма” та “відхилення”.
19. Характеристика методів соціально-педагогічної діяльності.
20. Розкрийте сутність потреб як чинника та підґрунтя асоціальної поведінки
21. Причини та чинники соціальної дезадаптації.
22. Особливості діяльності соціальних служб у сільській місцевості.
23. Розкрийте сутність феноменології християнської виховної моделі
24. Вплив засобів масової інформації у процесі соціалізації дітей та підлітків.
25. Розкрийте сутність нормативно-правової бази діяльності соціальних служб в Україні.
26. Принципи соціально-педагогічної діяльності.
27. Сутність організації діяльності регіональних центрів соціальних служб для молоді.
28. Проаналізуйте структуру соціальних служб України, розкрийте зміст і пріоритети соціальної роботи з дітьми та молоддю в Україні.
29. Вплив об'єднання ровесників на соціалізацію особистості дитини.
30. Порівняльна характеристика роботи соціального педагога та соціального працівника.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
З КУРСУ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»**

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
Початковий рівень знань «2» (рецептивно-продуктивний)	1	0-25 балів без права перескладання (для екзаменів та заліків)	Студент за допомогою викладача розпізнає управлінські явища на побутовому рівні, розпізнає окремі управлінські терміни.	Студент намагається відповідати, однак потребує постійної консультації і контролю з боку викладача. З допомогою викладача намагається використати набуті знання на побутовому рівні.
	2	26-49 балів	Студент з допомогою викладача одним словом відповідає на запитання, відтворює незначну частку питання в тому вигляді і в тій послідовності, у якій воно було розглянуте на лекції або консультації.	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача виконати завдання на побутового рівня.
	3	50-60 балів	Студент із помилками характеризує окремі управлінські	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача в

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
			поняття та явища. з матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	тестових завданнях співвіднести термін з його визначенням.
Середній рівень знань «3» (репродуктивний)	4	61-65 балів	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на продуктивному рівні: з допомогою викладача відтворює словами, близькими до тексту лекції, означення термінів, правил, законів; частково відтворює текст підручника; у процесі відповіді допускає окремі видозміни навчальної інформації; ілюструє відповіді прикладами, що були наведені на консультації	Студент уміє правильно обрати й використати необхідні знання для відповіді на проблемні питання; з допомогою викладача за інструкцією уміє виконати прості завдання і усно їх пояснити.

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
	5	66-70 балів	Студент з допомогою викладача дає правильне визначення окремих управлінських понять, правил, законів; словесно описує життєві явища, вказує на деякі їх властивості; відтворює всю тему або її основну частину, ілюструючи відповідь власними прикладами.	Студент уміє правильно виконати завдання, оформлюючи його без висновків; за інструкцією і з допомогою викладача намагається відповісти на складні питання з обґрунтуванням результату, в якому є помилки.
	6	71-74 балів	Студент з допомогою викладача свідомо відтворює тему лекції, ілюструючи її власними прикладами; розкриває суть управлінських понять та законів, допускаючи у відповідях незначні неточності;	Студент уміє правильно вирішити творче завдання, при потребі звертаючись за консультацією викладача, робить правильні обґрунтовані висновки; з допомогою викладача може зробити частковий аналіз і порівняння управлінських

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
			намагається співвіднести управлінські явища з їх характеристиками; намагається застосувати окремі прийоми логічного мислення (порівняння, аналіз, висновок).	явищ побутового рівня, висновки; прийняти рішення щодо власних управлінських інтересів і обґрунтувати їх.
Достатній рівень знань «4» (конструктивно варіативний)	7	75-80 балів	Студент без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть управлінських понять та законів.	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних (типових) ситуацій. Уміє самостійно розв'язувати типові завдання аналіз, порівняння, висновки, при потребі звертаючись до викладача; користуватися знаннями для розв'язання творчих завдань.
	8	81-85 балів	Студент володіє навчальною інформацією, вміє зіставляти, узагальнювати та	Студент уміє користуватися управлінськими законами для вирішення

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
			систематизувати інформацію під керівництвом викладача; аргументовано відповідає на поставлені запитання і намагається відстояти свою точку зору.	завдань; добирати необхідну додаткову інформацію для виконання типових завдань; аргументовано, посиляючись на закони, правила, пояснювати деякі суспільно-управлінські процеси, що відбуваються в особистому житті та діяльності окремого об'єкта чи суб'єкта господарювання (підприємства, організації).
	9	86-90 балів	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, наводить аргументи на підтвердження своїх думок, використовуючи матеріали засобів масової інформації; може з допомогою	Студент уміє самостійно розв'язувати типові завдання, виправляти допущені помилки; за підказки викладача може розв'язувати завдання, що потребують знання декількох тем; використовувати

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
			викладача відповідати на питання, що потребують знання кількох тем.	різні джерела інформації, користуватися додатковим матеріалом; знаходити і висвітлювати практичне значення професійних знань для окремих об'єктів та суб'єктів соціальної роботи.
Високий рівень знань «5» (творчий)	10	91-93 балів	Студент вільно володіє темою, має ґрунтовні знання; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; судження його логічні й достатньо обґрунтовані; узагальнює і систематизує матеріал у межах навчальної теми; самостійно визначає окремі цілі власної	Студент виявляє початкові творчі здібності: уміє працювати із спеціальною літературою (словники, довідники, наукові монографії, науково-популярні журнали тощо); знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, які поставив викладач, свою

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
			навчальної діяльності.	відповідь ілюструє схемами, графіками, прикладами з життя; проводить самоперевірку виконаної роботи; може з не зовсім повним обґрунтуванням пояснити виконання завдань підвищеного (комбінованого) рівня.
	11	94-97 балів	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні соціальні явища і фактори, виявляючи особисту позицію до них; без допомоги викладача знаходить джерела	Використовує набуті знання в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисту професійну позицію, узгоджуючи її з загальнолюдськими цінностями.

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Уміння
			інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності.	
	12	98-100 балів	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибоко розуміє соціальні закони і категорії; подає ідеї згідно з вивченим матеріалом, робить творчо обґрунтовані висновки; уміє аналізувати і систематизувати матеріали засобів масової інформації; визначає порядок особистої навчальної діяльності, самостійно оцінює результати. Активно займається науково-дослідною роботою.	Студент самостійно розвиває власні обдаровання і нахили, вміє самостійно здобувати знання, сформулювати проблему і визначити шляхи її розв'язання; вести дискусію з конкретного питання; розв'язувати і пояснювати розв'язки завдань високої складності й соціальні явища, користуючись відповідними джерелами інформації.

Рекомендована література

Основна

1. Козирєв М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / М. П. Козирєв. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. - 352 с.
2. Міхеєва О. Ю. Соціальна педагогіка (курс лекцій). К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – 429 с.
3. Міщик Л. І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Навчальний посібник / Л. І. Міщик, О. П. Демченко. – К., 2013. – 328 с.
4. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна сфера (Terminology Bilingual Dictionary) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Вид. 3-ге, перероб. і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 224 с.
5. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / Уклад.: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 277с.
6. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / за ред.. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
7. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / Р. В. Чубук – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 348с.
8. Швед М. Соціально-педагогічна діяльність в Українському католицькому університеті: початок історії / Марія Швед // Наукові записки УКУ. - 2017. - Ч. 9: Педагогіка. Психологія, вип. 2. - С. 11-20.

Додаткова:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Євтух М. Б., Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 293 с.
5. Моїсеєнко К. Професійна діяльність соціального педагога: метод. посіб. / К. Моїсеєнко. – К.: Шк. світ, 2009. – 120 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
6. Пенішкевич О. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 336 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 560 с.

8. Сейко Н. А., Коляденко С. М. Робочий зошит з курсу «Соціальна педагогіка»: Бібліотечка соціального педагога. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2002. – 78с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Методичний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – 260 с.
10. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К., 2000. – 260 с.
11. Словник-довідник менеджерів освіти, соціальних педагогів та працівників соціально-педагогічних служб, консультацій. – Запоріжжя: Поліграф, 1999. – 132 с.
12. Соціальна педагогіка. Підручник / За редакцією професора Капської А. Й. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.
14. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: Метод. рекомендації. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 124 с.
15. Якса Н.В. Соціально-педагогічний тезаурус: словник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>